

Əsrə bərabər 20 il

O, bütün azərbaycanlıların lideri və qəhrəmanıdır

"Bəşəriyyətin tarixini dahilərin tərcümeyi-halı təşkil edir"

Tomas KARLEYL,
Böyük Britaniya tarixçisi,
yazıçısı və filosofu

Dahi şəxsiyyətlərin bəşəriyyətin tarixindəki yeri və rolu haqqındakı fikirlər, onların tərcümeyi-halı qədr müxtəlifdir. Lakin əksər fəlsəfi cərəyanların ilk qarçıları və parlaq nümayəndələri şəxsiyyətlərin tarixi proseslərin inkişafındakı rolunun danılmaz olduğunu bildirirlər. Bu yazıya "Dünən və bu gün", "Qəhrəmanlar, qəhrəmana pərəstiş və tarixdə qəhrəmanlıq", "Tarixi və tənqidi təcrübələr" kimi seçilmiş insanların tarixdəki rolundan bəhs edən əsərlərin müəllifi, şotland əsilli Böyük Britaniya tarixçisi, yazıçısı və filosofu Tomas Karleylin sözləriylə başlamağım təsadüfi deyil.

Karleylin şəxsiyyətlərin tarixdəki roluna münasibəti müasirlərindən, xüsusilə də şəxsiyyətlərin tarixdəki rolunu subyektiv ədəbi baxış bucağından təqdim etməyə çalışan müasiri Lev Tolstoydan və tənqidçisi Bertran Rasselədən daha aydın, daha əsaslandırılmış və faktoloji. Tomas Karleyl ideya və məqsəd, həmçinin onların həyata keçirilməsi ilə bağlı mülahizə yürüdəndə də haqlıdır. Çünki o, şəxsiyyətlərin tarixdəki roluna, fransız filosofu Raymon Arondan fərqli olaraq, "təsadüflər" prizmasından yanaşır. Yaxud Hegel kimi "tarixi reallıqları şəxsiyyətlərin yaratmadığını, onların yalnız proseslərin gedişatına təsir göstərə bildiklərini" iddia etmir və mistik "bəşəri ruh" anlayışına üz tutmur. Karleyl insan amilini və onun yüksək ideallara sahiblənərək və bütün maneələri dəf edərək hədəfinə doğru irəliləmək potensialını önə çəkir. Tomas Karleyl yazır: "İdeal (hədəf, məqsəd) sizin özünüzdədir! Bu hədəfə çatmağa mane olan sədlər də sizin özünüzdədir.

İdeya və məqsədlərinizi həyata keçirmək üçün yeganə amil isə mövqeyiniz və iradəsinizdir". Qənaətimə görə, Tomas Karleyl tamamilə haqlıdır. Çünki cəmiyyətdə qəhrəmanlıq, fədakarlıq amilləri zəiflədikcə, liderlik keyfiyyətləri aşılındıqca, kütlənin gizli dağıdıcı qüvvəsi önə çıxır və bu dağıdıcı qüvvə, toplum öz gerçək qəhrəmanını yenidən kəşf edib önə çıxaranadək qarşısına çıxan hər şeyi, o cümlədən yüksək dəyərləri, yaradıcı potensialı darmadağın edir. Biz gerçək qəhrəmanların və liderlərin tarixi proseslərdəki rolunun arxa plana keçdiyi zaman kəsiyində 1980-ci illərin sonu və 1990-cı illərin əvvəllərində kütləvi şüurun və antiqəhrəmanların ağır fəsadlara yol açan dağıdıcı gücünün şahidi olmuşuq və nə yaxşı ki, bu proses uzunmüddətli olmayıb.

...Yenidən Tomas Karleylin, hədəf, məqsəd və iradə haqqında daha öncə iqtibas gətirdiyim fikirlərinə qayıtmaq və şəxsiyyətin tarixi proseslərdəki rolunu, onun öz içində, düşüncəsində cüvərdi, inkişaf etdirdiyi və həyata keçirdiyi idealla bağlı konkret nümunəyə müraciət etmək istəyirəm.

Qeyd edim ki, Prezident, Ali Baş Komandan İlham Əliyevin müsahibələrindən birində yer alan bu nümunəyə daha öncəki yazılarımdan birində də diqqət çəkmişəm. İndiki halda, tarixi zəfərimizin

və uğurlarımızın memarının sözügedən müsahibəsində yer alan önəmli məqamları yenidən gün işığına çıxartmaqda məqsədim, şəxsiyyətin, liderin öz ideali na doğru necə inamla, qətiyyətlə addımladığını və xalqın arzusundan boy atan bu ideali milyonların hədəfinə çevirmək məharətini bir daha vurğulamaqdan ibarətdir.

Beləliklə, Prezident İlham Əliyev 2011-ci il dekabrın 24-də, "Hakimiyyətin formulu" müəllif proqramına müsahibəsində həmyerlimiz Mixail Qusmanın ona ünvanlandığı "Təsəvvür edin, siz "zaman məşini"nda keçmişə qayıtmağı bacarmısınız. Həyatınızdakı hansı hadisələrə qayıtmaq və onları yenidən hiss etmək istərdiniz", - sualına belə cavab verir:

"...Əgər belə bir imkanım olsaydı, gələcəyə gedərdim. Deyək ki, 10 il irəliyə. Baxmaq istəyərdim, görüm düşüncülərim, nəzərdə tutduqlarım alınıb, ya yox və hansı dərəcədə alınıb".

Qənaətimə görə, Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün, suverenliyinin təmin edilməsi ilə bağlı 2020-ci il sentyabrın 27-dən başlayaraq günümüzdə qədr davam edən, biza silah tuşlayanların rüsvayçı məğlubiyyəti, ağ bayraq qaldıraraq təslim olmaları, müharibə canilərinin əli qandallı Bakıya gətirilməsi ilə nəticələnən, çoxlarına möcüzə təsiri bağışlayan qürurverici hadisələrə Prezident İlham Əliyevin məhz bu müsahibədəki fikirlərindən yol almaq lazımdır. Bu gün Ali Baş Komandanın 22 il öncə haqqında açıq danışmadığı, sadəcə işarə etdiyi müqəddəs ali məqsədin, ana xəttin, ata yolunun necə addım-addım, həm də mükəmməl bir şəkildə qət edildiyinə şahidlik edirik.

Bu, xalqın arzularının onun qəhrəmanının – liderinin düşüncəsində necə boy atdığına, müqəddəs ideala çevrildiyinin, mürəkkəb, öncədən təxmin edilməsi mümkün olmayan kombinasiyalarla, zərgər dəqiqliyi ilə gerçəkləşdirildiyinin bariz nümunəsidir. Bu öz xalqını, Vətəni, dövlətini canından artıq sevən, həyatının mənasını xalqının qürurunun yüksəldilməsində, yurdunun, elinin bütövləşməsində görən şəxsiyyətin, liderin, qəhrəmanın təmsalında bir insanın tarixin gedişatını dəyişə biləcək zəka və xarakterə sahib ola bilmək potensialının tarixin qaranlıq səhifələrinə boylanmadan, keçmişə ayna tutmadan, fəlsəfi mülahizələr içərisində itib-batmadan gözümüzün

önündə sərgilənən sübutudur.

Şəxsiyyətlərin tarixdəki rolu ilə bağlı keçmişə ayna tutmaq istəməsəm də, bizi bu günümüzdə gətirən dünyagörüşünün, dərin strateji zəkanın ötən illərin foto və videogörüntülərindən boylan cizgilərinə nəzər salmağı vacib hesab edirəm.

Sadə azərbaycanlı qəhrəman

1990-cı ilin 20 Yanvar qırğınından sonra Ulu öndərin Azərbaycanın Moskvadakı daimi nümayəndiliyində keçirdiyi mətbuat konfransından çəkilən foto və videogörüntülərə nəzər salıram. İlham Əliyev hüznü və qayğılıdır. İçindəki etirazı gözlərində kök salan fikir yükü ilə, üz cizgilərində tarıma çəkilən hüznə pərdələdiyi açıq-aşkar görünür. O gündən başlayaraq, bizi Zəfərimizin mükəmməl bir şəkildə tamamlandığı günə qədər olan bütün fotoşekilləri, təbii ki, hərəkətilik və konkret situasiyaya uyğun reaksiya tələb edən məqamlar istisna olmaqla, göz önündən keçirirəm. Qəhrəmanımız bütün fotoşekillərdə gözlərini, həmin zaman kəsiyində sezə, mahiyyətini anlama bilmədiyimiz məchul bir nöqtəyə dikərək düşünür... Yalnız özünün görə bildiyi uzaqlarda Böyük Zəfərimizə və Bütövlüyümüzdə aparın yolun cizgilərini çəkir.

İlham Əliyev qəhrəmanlığın və liderliyin bütün çalarlarıyla tarixin və yaşadığımız zamanın amansız gedişatını biza qarşı olan misli görünməmiş haqsızlıq və ədalətsizliyə sinə gərməklə kökündən dəyişməyi bacaran, Azərbaycan xalqının tarix boyu yetişdirdiyi şəxsiyyətlərin ən mükəmməl cizgilərini xarakterində daşıyan insan obrazıdır.

O, xalqının ağır günündə, bütün maneələrə baxmayaraq, onunla birlikdə olan, hüznünü, ağrı-acısını bölüşən sadə azərbaycanlıdır.

O, şəhid anasının gözlərindəki dərdi ürəyinə köçürən, Vətən yolunda canını fəda edən qəhrəmanların doğmalarının acısını öz ağrısı kimi yaşayan, şəhid məzarları önündə acısını köksünə sıxan qardaşdır...

O, Azərbaycan xalqının arzularını ifadə edən ata vəsiyyətini yerinə yetirdiyi üçün qürurunu, sevincini, öz yurduna geri dönenlərin sözlə ifadə edilməsi mümkün olmayan duyularını gözüne sıxıb kövrələnlər övladdır, atadır!

O, 20 il ərzində öz xalqını zamanın dolanbaclarından keçirərək, məğlubiyyət sindromunu qətiyyəti və inamı ilə yenen, dünyanın haqsız düzənində meydan sulayan şərin himayəsinə sığınan qaranlıq zəkasının işığıyla qovan, total ədalətsizliyə savaş açan və qalib gələn sərkərdədir!

O, bütün azərbaycanlıların qəhrəmanı və lideridir!

Elçin MİRZƏBƏYLİ